

Mag God nog God zijn?

De clash van godsbeelden in een postmoderne tijd.

door Ignace Demaerel
uitgeverij Boekscout (BC-BS), maart 2020, 332 p.
ISBN: 9789464031058

(Uitgebreidere) samenvatting

Ondanks eeuwen van secularisering is de belangstelling voor religie springlevend in de westerse wereld. Sinds de migratiestromen en het postmodernisme leven we echter met **een veelheid van religies en spirituele alternatieven** naast elkaar. Vaak wordt dan gezegd: "Het maakt niet uit wat je gelooft" of "Alle wegen leiden naar God". Hoe goedbedoeld en ruimdenkend dat ook klinkt, toch

is dit niet houdbaar, want voor extreme, sektarische en fanatieke ideologieën applaudisseren we echt niet. Onze godsbeelden hebben bovendien een directe invloed op onze mensbeelden (hfst 1), en hoe we onze naaste behandelen. En als we de vele religies van de wereld in vogelvlucht bekijken (hfst 2), zien we **soms bizarre godsbeelden** en mythen, barbaarse paktijken of rituelen, en veel misbruik 'in naam van God'. Als we een god-naar-ons-eigenbeeld aanbidden of Hem voor de eigen kar spannen, kan dat vernietigende effecten hebben.

Ook binnen het **traditionele christendom** zien we ouderwetse en verstarde godsbeelden (hfst 3). Na de eerste eeuwen slopen ongemerkt heidense (Griekse, Romeinse, Perzische, dualistische) invloeden binnen, die vreemde elementen vermengden met de bijbelse. En was er in de middeleeuwen niet veel fout met het beeld van 'God in wiens naam heilige oorlogen werden gevoerd'? Of barstte de volksdevotie niet van het bijgeloof, zoals reeds Erasmus aanklaagde? Met welke misvormde en **scheefgetrokken godsbeelden** werden vorige generaties opgezadeld, zoals de dreigende 'boeman-God'?

In **de Verlichting** kwamen meer **rationele en filosofische** godsbeelden (hfst 4) op, om al dit bijgeloof 'op te kuisen'. Het deïsme maakte furore onder de intellectuele elite, en in de Franse Revolutie werd de 'culte de la Raison' opgelegd. Maar waren deze ideeën 'verlicht' of naïef? Kan je God ooit in een rationeel hokje forceren, en is de rede echt de nieuwe 'verlosseres'? Auguste Comte probeerde 'de Mensheid' als een nieuw soort opperwezen te lanceren, maar dit inspireerde ook niemand. Al deze ideeën leidden in ieder geval niet tot unanimititeit of een levensvatbare godsdienst.

In onze moderne tijd (hfst 5) heb je sinds enkele decennia een veelheid van godsbeelden naast elkaar. De markt is onbeperkt opengesteld en regels zijn afgeschaft. De oude, krampachtige, verzuurde godsbeelden zijn zeker nog niet uitgestorven, maar is de tegenreactie van de 'softe opa-God die nooit nee zegt' dan zoveel accurater? Filosofisch ingestelde mensen prefereren een God-als-absolute-Idee, en wetenschappelijk georiënteerden een God-als-onpersoonlijke-oerenergie: 'May the Force be with you'? **Atheïsten** hebben trouwens ook een bééld in hun hoofd van de God die ze afwijzen; maar klopt dat beeld, of vechten ze tegen karikaturen en kinderachtige, ondermaatse voorstellingen?

Sinds de jaren '60 stromen **oosterse spiritualiteiten** binnen, new age en natuurreligies, horoscopen en nieuwe vormen van heidendom. Moeten we blij zijn met deze exotische curiosa of mogen we onze wenkbrauwen fronsen bij zoveel irrationele naïviteit? Mogen we nog kritisch kijken naar goden en afgoden? Het lijkt wel vrij shoppen op de religiemarkt, en waar geld kan verdiend worden, zijn charlatans nooit ver weg.

Het **postmodernisme** leert dat er niet één waarheid bestaat, maar dat 'ieder zijn eigen waarheid' heeft. Door het bijbehorende eclecticisme en syncretisme heeft ieder dus het recht om uit alle bestaande visies te pikken wat hij 'likt' en een nieuwe religieuze cocktail te brouwen: '**create your own religion**'. De nieuwe spiritualiteiten bewegen zich buiten de traditionele en institutionele vormen en zijn steeds meer 'fluïde'. 'Pluralisme' is een modewoord, maar is deze 'veelkleurigheid' eigenlijk een verrijking van onze cultuur, of eerder levensbeschouwelijke chaos? Met hetzelfde woord 'God' bedoelen mensen immers soms het tegendeel: krijgen we nog ooit orde in deze Babylonische spraakverwarring?

En wat met de niet-religieuze mens? Heeft hij niet een heel nieuwe set van **seculiere goden** gecreëerd? Gaande van voetbalgoden, popidolen en Hollywoodsterren tot de hypes van 'gezond eten', seks, cultuur en de klimaatreligie...? Een mens kan bijna álles verafgoden, nietwaar? En als sommigen, zoals in het **vrijzinnig humanisme**, God willen vervangen door de mens..., wordt de mens dan een kleine god? Is de mens dan heus een volwaardige vervanger voor 'God'?

Is het temidden van al deze verwarring überhaupt nog mogelijk te geloven dat er een authentieke, zuivere vorm van religie bestaat? Zijn er **geldige criteria** om 'fake' te onderscheiden, om de grijze grens tussen geloof en bijgeloof af te tasten?

Het christendom (hfst 6) blijft ondanks alles veruit de grootste godsdienst ter wereld, en zijn stichter claimt onverminderd 'de weg, de waarheid en het leven te zijn'. **Wat is uniek** aan haar godsbeeld? Waar ligt het diepere verschil tussen monotheïsme en polytheïsme, zoals we dat bijv. in de Griekse mythologie vinden? De moeilijke vragen worden hierbij niet uit de weg gegaan: hoe kan de ene God tegelijk almachtig én liefdevol zijn, rechtvaardig én goed – zeker als wij zoveel kwaad in de wereld zien? Hoe kan Hij dan toornen en straffen, en waarom bestaat er een hel? En hoe zit het dan met ons eigen godsbeeld? Is de godsvoorstelling van de meeste christenen zelf wel adequaat? Welk mens durft beweren dat hij God wel 'op een rijtje heeft'? Is God niet per definitie hoger en groter dan onze hersenpan kan bevatten? Volgens het tweede gebod mogen we zelfs geen 'beelden van God' maken! Als God niet de straffende boeman is, is Hij dan een permissieve sinterklaas? En is er een verschil tussen Jahweh en Allah? Wat is trouwens de **bijdrage van Jezus** in heel dit verhaal, en waarom heeft deze timmerman uit Nazareth de meeste aanhangers ter wereld? Is zijn beeld van God-als-Vader primitief en antropomorf, of juist revolutionair en gedurfd? Sinds zijn komst op aarde zijn de begrippen van God en godsdienst in ieder geval diepgaand geherdefinieerd.

Het besluit (hfst 7) is getiteld "Mag God nog God zijn?" Als Hij écht God is, welke gevolgen heeft dat dan voor ons? Deze zoektocht is zeker geen vrijblijvende filosofische bespiegeling, want godsbeelden hebben een ingrijpende impact op onze mensbeelden: zij kleuren ten eerste ons zelfbeeld, maar ook onze morele waarden en normen, en dus al onze grote en kleine levenskeuzes. We kunnen niet anderen bekritisieren als we onszelf niet even eerlijk onderzoeken. Het is een levenslange uitdaging, zelfs een worsteling, om ons godsbeeld 'uit te rekken', maar het is wel noodzakelijk en een kwestie van '**spirituele hygiëne**' voor iedereen die zichzelf als een ernstige zoeker beschouwt.

Dit boek is geschreven voor niet-gelovigen én gelovigen, voor het bredere publiek. Het richt zich op alle zoekende mensen, die niet bang zijn hun hersenen te gebruiken. Hoewel het hier en daar wat filosofische verwijzingen en argumenten bevat, is het niet academisch, maar 'uit het leven gegrepen' en met herkenbare illustraties uit de actualiteit. Het is eigenlijk een mix van filosofie, theologie, spiritualiteit, apologetiek, cultuur- en maatschappijkritiek, en interlevensbeschouwelijk debat.

*In de tekst staan geregeld kaders met citaten, maar ook met '**101 stellingen**' die telkens een hoofdgedachte samenvatten.*

Zie voor meer info: www.ignacedemaerel.be